MEDEDELINGEN

Nederlandse Geologische Vereniging. Bijlage van Grondboor & Hamer nr. 4/5-2013. Kopij voor de 'Mededelingen' van nummer 6 kan vóór 14 oktober 2013 worden gezonden aan P.W. van Olm, secretaris van de NGV, Bongerd 180, 8212 BK Lelystad, secretariaat@geologischevereniging.nl

VAN DE BESTUURSTAFEL

Als u dit leest is de zomer alweer voorbij; of het een mooie zomer is geweest weet ik nu nog niet, maar ik hoop van wel. Het seizoen van themadagen, cursussen en lezingen is weer aangebroken en gelukkig hebben we weer een programma met voor elk wat wils. Een greep uit het gebodene:

- Themadagen over "Hydrogeologie" (26-9-2013; georganiseerd samen met de Nederlandse Hydrogeologische Vereniging), "Microfossielen"(23-11-2013) en in 2014 over fossielen en zwerfstenen; Cursussen algemene geologie, gesteente determinatie, etc.
- Lezingencyclus met als onderwerp delfstoffen in het Hunebedcentrum in Borger, Drenthe.

We mogen ons ook gelukkig prijzen dat TNO haar faciliteiten nog steeds belangeloos ter beschikking stelt en dat de Nederlandse Aardolie Maatschappij (NAM) onze activiteiten financieel ondersteunt, daarvoor onze dank.

Een oppervlakkige waarnemer zou dan ook kunnen concluderen dat het prima in orde is met de NGV, geen vuiltje aan de lucht: NGV ga zo door. Echter, na een beetje spitwerk komen toch een aantal zaken aan het licht die hun donkere schaduw vooruit werpen; ik zal hier de belangrijkste kort toelichten.

1. *Inzet van de leden;* het is een klassiek beeld dat in bijna elke vereniging terugkomt: de vereniging wordt gedragen door het bestuur, geholpen door een relatief klein aantal leden. Dat is jammer en ik zou dat heel graag anders willen zien, vandaar ook mijn herhaalde oproep om meer ledenparticipatie. Op dit moment hebben we dringend een financieel administrateur nodig (zie ook oproep in G&H 3-2013). Tot nu toe heeft zich nog niemand gemeld. Als bestuur zullen we moeten bekijken hoe nu verder en het zou kunnen zijn dat we een financieel administrateur moeten gaan inhuren, wat natuurlijk onwelkome kosten met zich meebrengt.
2. *Terugloop en veroudering ledenbestand*; ons ledenbestand veroudert en loopt langzaam terug. Het bestuur onderkent dit probleem en heeft besloten om actief campagne te gaan voeren om dit proces om te buigen. Een onderdeel van de campagne wordt geleid door ons nieuwe bestuurslid Thomas Kuipers en richt zich op het enthousiasmeren van de jeugd om zo de interesse voor de geologie al vroeg aan te wakkeren. Daarnaast worden de 40+ers niet vergeten; we veronderstellen dat zij hun belangstelling willen verdiepen met behulp van lezingen, themadagen en natuurlijk ons verenigingstijdschrift G&H. Thomas heeft al overleg gevoerd *en petit comité* en de eerste activiteiten kunnen we binnenkort tegemoet zien.
3. *Kostenstijging*; ook de stijgende kosten baren ons zorgen. Door de terugloop van ons ledenbestand nemen de contributie-inkomsten langzaam af en, ondanks de financiële ondersteuning van de NAM en de substantiële besparingen die onze hoofdredacteur heeft weten te bewerkstelligen op het produceren en verspreiden van G&H, kan de NGV het hoofd maar net boven water houden. Om dreigende tekorten vóór te zijn, is voor het eerst in vijf jaar per 1 januari 2014 een contributieverhoging onafwendbaar (zie kader).
4. *Versnippering van activiteiten;* Zowel binnen als buiten de NGV bestaat er momenteel een grote diversiteit aan samenwerkingsverbanden op amateurgeologisch gebied. bv. NGV-Afdelingen, die officieel onder de naam van de NGV opereren, lokale amateurgeologische verenigingen, kringen, clubs e.d., landelijk georganiseerde werkgroepen die zich richten op bepaalde geologische onderwerpen of vakgebieden, en soms wel, soms niet officieel aan de NGV zijn gelieerd, en aan de NGV verwante, landelijke organisaties, zoals Stichting GEA.

Het NGV-bestuur is van mening dat amateurgeologisch Nederland veel baat zou hebben bij een nauwere samenwerking tussen de diverse verenigingen, stichtingen en werkgroepen. Gebaseerd op talloze discussies binnen en buiten de NGV heeft het bestuur een nieuwe organisatievorm voorgesteld die de samenwerking moet bevorderen zonder dat de verschillende organisaties aan zelfstandigheid inboeten. Dit voorstel is uitgewerkt in de nota "NGV Organisatie – ideeën voor de toekomst". Dit voorstel is naar de Raad van Advies, afdelingsbesturen, en amateur geologische verenigingen in Nederland gezonden. Het is onze bedoeling om in het najaar van 2013 een vervolgbijeenkomst te organiseren met de RvA en afdelingsbesturen om te kijken of er draagvlak is voor deze nieuwe opzet van de NGV. Vervolgactiviteiten zullen sterk afhangen van de uitkomst van die bijeenkomst.

Wij willen graag dat de toekomstige organisatievorm door zo veel mogelijk mensen gedragen en gesteund wordt. De hele tekst van de nota drukken we hieronder af. We verzoeken u – als NGV-lid – om uw mening kenbaar te maken. Liefst per mail naar het secretariaat secretariaat@geologischevereniging.nl

Willem Schuurman, voorzitter NGV (14-8-2013)

CONTRIBUTIES NGV 2014

Binnenlandse leden *(vanaf 25 jaar)*	€ 35,-
Buitenlandse leden *(vanaf 25 jaar)*	€ 50,-
Binnenlandse jongeren *(tot 25 jaar)*	€ 15,-
Buitenlandse jongeren *(tot 25 jaar)*	€ 30,-
Gezinsleden *(op hetzelfde adres)*	€ 7,-

NGV-ORGANISATIE, IDEEËN VOOR DE TOEKOMST

Nota naar aanleiding van een bijeenkomst op 6 april 2013 van het NGV bestuur met de Raad van Advies en vertegenwoordigers van de NGV-Afdelingen. Onderstaande tekst is besproken en goedgekeurd door het voltallige NGV-bestuur in vergadering bijeen te Luttenberg op 9 juli 2013.

Achtergrond

Van oudsher is de NGV een vereniging van individuele leden. Het persoonlijke lidmaatschap is dan ook altijd de belangrijkste lidmaatschapsvorm geweest.

Daarnaast heeft de NGV met steun van de Algemene LedenVergadering "afdelingen" ingesteld. In de statuten van de NGV kregen deze een duidelijke plaats. Desondanks zijn de positie en de rol die deze en andere geledingen binnen de NGV willen/kunnen/moeten spelen vaak een bron van discussie en spanning geweest.

In een poging om aan dit laatste een eind te maken, en een positieve, toekomstgerichte wending te geven aan de organisatie van de NGV, wordt in het onderhavige discussievoorstel een nieuwe organisatievorm voorgesteld die en de bestaande problemen met wel of geen zelfstandige afdelingen oplost en de mogelijkheid opent voor andere gelijkgezinde verenigingen om zich aan te sluiten bij de NGV om zo een zo groot mogelijk landelijk netwerk te vormen voor amateurgeologisch Nederland.

Uitgangspunten

1. De statutaire doelstelling van de NGV is: *"het wekken van belangstelling voor de geologie in de ruimste zijn, alsmede het uitdragen van kennis en het kenbaar maken van het belang van dit vakgebied."* Daarbij moet worden aangetekend, dat het in de eerste plaats gaat om de *amateurgeologie*.
2. Richting overheid, professionele instellingen, potentiële sponsoren en andere partijen in binnen- en buitenland, is een centrale belangenbehartiging en vertegenwoordiging van een zo groot mogelijke groep amateurgeologen en hun samenwerkingsverbanden echter van eminent belang. Deze doelstelling kan het best worden bereikt via een zo groot mogelijke bundeling van krachten, landelijk, regionaal, lokaal en vakmatig.
3. Om die bundeling te bevorderen, streeft de NGV niet naar een centrale organisatie en leiding over de diverse geledingen, maar naar een faciliterende en dienstverlenende taak ten behoeve van die geledingen.

Geledingen binnen en buiten de NGV

Zowel binnen als buiten de NGV bestaat er momenteel een grote diversiteit aan samenwerkingsverbanden op amateur geologisch gebied:

1. NGV-Afdelingen, die officieel onder de naam van de NGV opereren. Een deel van deze afdelingen heeft een zelfstandige verenigingsvorm (met eigen statuten etc.). Andere hebben dat niet. De afdelingen zijn provinciaal of regionaal georganiseerd.
2. Lokale amateur geologische verenigingen, kringen, clubs e.d., die een beperkt geografisch gebied bestrijken, en veelal niet formeel onder de vlag van de NGV opereren.
3. (Doorgaans) landelijk georganiseerde werkgroepen die zich richten op bepaalde geologische onderwerpen of vakgebieden, en soms wel, soms niet officieel aan de NGV zijn gelieerd. Meestal zijn deze organisatie geheel zelfstandig.
4. Aan de NGV verwante, landelijke organisaties, zoals Stichting GEA.

De diversiteit onder de genoemde samenwerkingsverbanden wordt verder onderstreept door de grote onderlinge verschillen in aantallen leden (van nog geen tien tot honderden) en de omvang van hun activiteiten. Sommige beperken zich tot enkele informele bijeenkomsten per jaar, andere organiseren uitgebreide excursieprogramma's, lezingen en vergaderingen, en hebben eigen websites en/of tijdschriften.

Naar schatting (exacte gegevens ontbreken) is rond de 50% van de persoonlijke leden van de NGV tevens aangesloten bij één (soms zelfs meerdere) van de bovengenoemde andere organisaties.

De nieuwe NGV organisatievorm

Gebaseerd op talloze discussies binnen en buiten de NGV is ons voorstel voor een nieuwe organisatie vorm als volgt:

- De kern van de landelijke NGV blijven de individuele leden.
- Daarnaast kent de NGV *Partners*. Een dergelijke lidmaatschapscategorie zou allerlei verschillende samenwerkingsverbanden (verenigingen, afdelingen, kringen, clubs of werkgroepen, groot of klein, regionaal, lokaal of landelijk, gespecialiseerd of niet) de mogelijkheid geven om zich aan te sluiten bij het landelijke platform en netwerk van de NGV. Daarmee zouden ze het NGV-platform en -netwerk versterken, en gelijktijdig gebruik kunnen maken van alle daaraan verbonden voordelen.
  - Het Partnerschap kan worden verleend aan organisaties die juridisch gezien zelfstandige rechtspersonen zijn, en als zodanig zijn ingeschreven in het Handelsregister (minimaal als "vereniging met beperkte rechtsbevoegdheid").
    - *Dat betekent dat bijvoorbeeld alle NGV-Afdelingen die juridisch zelfstandig zijn automatisch in aanmerking komen voor een partnerschap.*
    - *Voor NGV-Afdelingen die nog niet juridisch zelfstandig zijn zou allereerst naar een oplossing gezocht moeten worden om hen zelfstandig te maken voordat ze in aanmerking komen voor een partnerschap.*
    - *Niet-NGV organisaties die juridisch zelfstandig zijn kunnen een verzoek indienen om in aanmerking te komen voor een partnerschap. Als zij aan de gestelde voorwaarden voldoen, staat niets een partnerschap in de weg*

Voordelen van de nieuwe organisatievorm

1. *Individuele leden*. Voor individuele leden verandert er niets. Zij zijn en blijven lid van de NGV met alle bestaande rechten en plichten *(bijvoorbeeld abonnement G&H; gratis deelname thema- en contactdagen, kortingen op cursussen, etc.)*
2. *Afdelingen*. Voor de bestaande NGV-Afdelingen verandert er weinig of niets: zij behouden dezelfde rechten en plichten die ze ook in de bestaande organisatievorm hebben.
3. *Externe verenigingen*. Voor externe verenigingen heeft het zin om onderdeel te zijn van een groot landelijk amateurgeologisch platform omdat we samen veel sterker staan met betrekking tot:

a. Verkrijgen van subsidies (ook ten behoeve van lokale activiteiten);
b. Politieke invloed (bijvoorbeeld ondersteuning bij lokale/regionale zaken zoals het sluiten van een lokaal/regionaal museum);
c. Plek op onze nieuwe website; alle partners kunnen hun activiteiten via de NGV website bekend maken (ofwel met een "slot" op de NGV-site ofwel met een link naar hun eigen website);
d. Toegang tot groeves/vindplaatsen (binnen en buiten Nederland);
e. Toegang tot de NGV-sprekerslijst
f. Recht om aan NGV-cursussen deel te nemen (geen korting,want die is alleen voor leden);
g. Toegang tot kennisnetwerk: als "landelijke organisatie" kunnen contacten met wetenschap en industrie effectiever worden onderhouden;
h. Communicatienetwerk: alleen als geheel kan de NGV een kwalitatief hoogstaand tijdschrift als G&H uitgeven en een landelijke website ondersteunen. Partnerschap-leden kunnen hun eigen communicatie in kleine kring (in lokale of inhoudelijke zin) met de huidige middelen perfect regelen, maar als onderdeel van een "groot geheel" kunnen ze een breder publiek bereiken.

Voorwaarden voor het Partnerschap

- Organisaties die in aanmerking willen komen voor het NGV-Partnerschap moeten qua activiteiten passen binnen de doelstellingen van de NGV.
- Het Partnerschap kan worden verleend aan organisaties die juridisch gezien zelfstandige rechtspersonen zijn en als zodanig zijn ingeschreven in het Handelsregister (bv. minimaal als "vereniging met beperkte rechtsbevoegdheid").
- NVG-Partners betalen een nader vast te stellen, kleine jaarlijkse contributie, bijvoorbeeld € 30,-.

Positie van Partners binnen de NGV

Over de rechtspositie van Partners binnen de NGV moet worden nagedacht. Een simpel uitgangspunt is dat ze dezelfde rechten en plichten krijgen als de bestaande NGV-Afdelingen.

Samenvattend: de NGV wil niet "regeren" over de Partners. In tegenstelling tot de vroegere situatie, waarin de landelijke NGV de bestuurlijke top vormde van de lokale/regionale afdelingen, willen we nu een landelijke federatie of een landelijk platform dat krachten bundelt en meerwaarde heeft voor alle partijen, zonder dat er sprake is van getrapte vertegenwoordiging.

OPROEP: E-MAIL-ADRESSEN

Ontvangt u onze e-mails? Is uw juiste e-mailadres bij ons bekend? Als u de e-mails van 17 juli en 3 september j.l. (curus Geologie-3 en de themadag Hydrologie) niet hebt ontvangen, stuur dan svp een mail naar ledenadministratie@geologischevereniging.nl

Bij voorbaat hartelijk dank!

Thomas Kuipers (ledenadministratie NGV)

THEMADAG MICROPALEONTOLOGIE

Datum:	zaterdag 23 november 2013, 10:00 u tot 16:00 u
Plaats:	TNO Utrecht
Programma:	Om 10:00 u is de ontvangst met koffie en thee, waarna om 10:30 de eerste van vier lezingen over o.a. palynologie, foraminiferen en nannoplankton, begint. Details worden gepubliceerd op de website zodra deze bekend zijn. Daarnaast is er een expositie met gelegenheid om door de microscoop verschillende microfossielen te zien. Leden die een microscoop en demonstratiemateriaal hebben worden gevraagd mee te doen en zich hiervoor op te geven..
Aanmelden bij:	Shirley van Heck (sevheck.NGV@gmail.com)
Prijs:	Gratis voor leden. Niet-leden betalen € 5,- over te maken op rek. nr. 1182107 t.n.v. Nederlandse Geologische Vereniging, o.v.v. Themadag Micropaleontologie.

NGV CURSUSSEN WINTER 2013/2014

Omdat het TNO-gebouw in Utrecht niet langer beschikbaar is, organiseren wij een aantal cursussen in de regio's. Bij onvoldoende belangstelling zullen we later in het jaar proberen in Utrecht vervangende (en betaalbare) ruimte te vinden. Kijk voor het laatste nieuws op de website: http://www.geologienederland.nl/cursussen.html.
Voor de komende winter hebben we de volgende cursussen voor u geselecteerd:

De geschiedenis van de energievoorziening, met focus op Nederland en actuele ontwikkelingen: aardbevingen, schaliegas.

Korte inhoud: Aardolie en -gas zijn al vanaf de klassieke oudheid bekend. De toenemende behoefte aan lampenolie in de 18e-19e eeuw bracht enkele ondernemers op het idee om olie systematische aan te boren en te winnen. Met de verbrandingsmotor (±1880) begon een enorme industriële omwenteling en ongekende menselijke mobiliteit. Om het opsporen, produceren, transporteren, raffineren en verkopen van olieproducten uit te voeren kwamen machtige, wereldwijd opererende bedrijven tot stand zoals de Nederlandse Koninklijke in fusie met Shell. De geschiedenis van dat bedrijf en zijn werkmaatschappij in Nederland, de NAM volgen wij van het oerwoud in Sumatra tot het gasveld in Groningen. We zien waarom het werk in Nederland na een reeks toevalligheden relatief laat begon. Uiteindelijk werd het beloond met de vondst van het (toen) grootste olieveld op het vasteland van Europa en van het (toen) grootste gasveld ter wereld. De werkzaamheden maakte ook de diepe ondergrond van Nederland bekend maar onvoldoende om de recentelijk optredende aardbevingen

te voorspellen en te voorkomen. Ons gas raakt onvermijdelijk op. Wat dan? De weg inslaan die ook in de VS ingeslagen is en schaliegas gaan winnen met andere schadelijke milieu effecten?
Heel deze hachelijke situatie komt aan de orde.

Bijeenkomsten over:
- Geschiedenis van olie vóór de olie-industrie;
- Groei van de wereldwijde olie-industrie geïllustreerd met die van de Koninklijke/Shell;.Energiegebruik in Nederland door de eeuwen heen; Hoe is in Nederland naar olie/gas gezocht?
- Economische en milieugevolgen van de olie industrie; hoe verder als het op is?

Wanneer: Zaterdagen 26/10, 2/11, 9/11, 16/11, 30/11, van 11:00u tot 15:00u
Waar: Velp
Wie: Dr. Tom Reijers
Kosten: Inschrijfkosten € 100,-. Niet-leden betalen € 140,-. Betaling pas na bevestiging; bij onvoldoende aanmeldingen gaat de cursus niet door.
Aanmelden: bij Shirley van Heck (sevheck.NGV@gmail.com)

Energie drijft de evolutie aan

Korte inhoud: De aarde heeft vijf radicale energie-omwentelingen ondergaan. De eerste, toen de aarde, de vroege zuurstofloze atmosfeer en het leven ontstonden. De tweede toen, via fotosynthese, voedende suikers en zuurstof werden gevormd. De levensvormen pasten zich aan een zuurstof bevattende atmosfeer aan en de mens ontstond die aanvankelijk leefde als jager-verzamelaar. De derde, toen de mens "vuurmeester" werd. De vierde, toen plant en dier werden gedomesticeerd en landbouw en veeteelt ontstonden. De mens werd "zonneboer"'. De vijfde toen, vanaf eind 17e eeuw "gefossiliseerde" zonne-energie (steenkool, petroleum en aardgas) werd aangetapt. De mens werd "koolstofboer". Mogelijk moeten we naar een zesde energieomwenteling om toenemende milieuproblemen te beheersen en de groeiende wereldbevolking bestaanszekerheid te geven. We zijn weer op de grenzen van de groei gestuit.

Deze cursus behandelt de toename van menselijke kennis door ontdekkingen en menselijke capaciteit door uitvindingen en vernieuwingen. Met nieuwe producten beïnvloeden die het menselijk handelen en de samenleving. Samen met "macroscopische signalen" van diverse aard wijzen die de weg naar toekomstige sociale en technologische ontwikkelingen. De steeds zichtbaarder disproportioneel groeiende menselijke "voetafdruk" op aarde maakt een zesde energie-omwenteling (gebaseerd op zonne-energie?) onvermijdelijk. In deze cursus passeren het verleden, het heden en de toekomst van energie, die de evolutie aandrijft.

Bijenkomsten over:
- Inleiding en de foto-energie ontwikkeling
  Kerogeen en de vuuromwenteling
  De landbouw- en de koolstof omwenteling
- De wereldwijde aardolie geschiedenis
- De contouren van de toekomst

Wanneer: begin 2014, vijf zaterdagen van 11:00 tot 15:00
Waar: mogelijk Velp
Wie: Dr. Tom Reijers
Kosten: Inschrijfkosten € 100,-. Niet-leden betalen € 140,-. Betaling pas na bevestiging; bij onvoldoende aanmeldingen gaat de cursus niet door.
Aanmelden: bij Shirley van Heck (sevheck.NGV@gmail.com)

Gesteentedeterminatie

Korte inhoud: Tijdens de cursus wordt ingegaan op de textuur en de mineralogie van gesteenten, die worden bepaald door hun ontstaanswijze. De naamgeving van gesteenten is dan ook gebaseerd op de ontstaanswijze. Door goed op de textuur te letten is vaak al zichtbaar tot welke hoofdgroep een gesteente behoort, m.a.w. of een magmatisch, een sedimentair of een metamorf gesteente is. Soms is de naam van een gesteente dan al duidelijk, soms moet in detail naar de mineraalinhoud gekeken worden om tot een definitieve naam te komen. Vandaar dat tijdens de cursus ook tijd wordt besteed aan het herkennen van de belangrijkste gesteentevormende mineralen. Doel van de cursus is dat de cursisten na afloop de belangrijkste gesteenten van een naam kunnen voorzien. Voor wie zich verder wil verdiepen in zwerfstenen is deze cursus een goede basis.

Wanneer: Begin 2014, details volgen later en op de website.
Waar: Grou
Wie: drs Maaike van Tooren
Kosten: Inschrijfkosten € 80,- voor leden, € 100,- voor niet-leden. Betaling pas na bevestiging; bij onvoldoende aanmeldingen gaat de cursus niet door.
Aanmelden: bij Shirley van Heck (sevheck.NGV@gmail.com)

GEOLOGISCHE REIZEN

Reisprogramma Stichting Georeizen

Georeizen is een stichting zonder winstoogmerk. De reizen worden begeleid door professionele geologen, die dat doen omdat ze het leuk vinden om hun vak aan anderen "mee te geven".

Spanje: 31 oktober - 7 november 2013. Bekken ontwikkeling in Zuid Andalusië. De geologie van het warmste plekje van Europa. De Spaanse WesternS zijn in dit woeste landschap opgenomen, dat vaak aan Utah en Arizona doet denken. Veel prachtige sedimenten, resten van vulkanen, marmer etc. Begeleiding: Anne Fortuin (oud geologie-docent Vrije Universiteit Amsterdam).

Wandeling over de Utrechtse Heuvelrug: zondag 10 november 2013. Geologie in eigen land: de imposante stuwwal uit de Saale IJstijd en de droge dalen uit het Weichselien. Geologische begeleiding: Pim van Wamel (oud docent geologie Universiteit van Utrecht).

Costa Rica Nicaragua: 10-27 januari 2014. De botsing van de Cocos Plaat tegen de Caribische Plaat heeft geleid tot een keten van actieve vulkanen in Midden-Amerika. Tijdens deze rondreis bezoeken we er een tiental, waaronder de hoogste de stratovulkaan, de Irazú (3432 m). Naast deze vulkanen worden de typische tropische landschappen langs de Caribische en Pacifische kust aangedaan. Dat levert niet alleen een ander geologisch beeld, maar ook een flora en fauna om nooit te vergeten. Geologische begeleiding: Pieter Dercksen (fysisch geograaf en al lang wonend en werkend in Costa Rica).

Oman: 10-24 februari 2014. Deze reis, geleid door Prof. dr Wiekert Visser (oud geoloog-Shell en nu docent aan de Universiteit van Muscat) is al vol geboekt.

Canarische Eilanden: 13-27 maart 2014. Ook deze reis, onder leiding van de Utrechtse geologen Jack Lanting en Hans Oude Nijhuis, is al vol geboekt.

Luxemburg: 21-24 maart 2014. Een lang weekend met geologie dichtbij huis: de plooiing van de Ardennen, de cuesta's van Luxemburg en het bekken van Parijs. Het ontstaan en de teloorgang van de ijzerwinning in de Minette afzettingen, maar ook de fossielen en de sedimentologie hiervan komen aan bod. Geologische begeleiding prof. dr Pieter Augustinus (oud hoogleraar fysische geografie Universiteit van Utrecht).

Marokko: Eerste twee weken april. Een geheel nieuwe reis door de Hoge Atlas en de Anti Atlas. Naar een zinkmijn op meer dan 2000 m hoogte, het woeste berglandschap van de McGoun. Mineralogie en fossielen in het PaleozoÏcum: trilobieten, orthoceraten, azuriet, bariet, malachiet, goud (pannen), agaten etc. Geologische begeleiding: Rein van Enk (mijnbouwgeoloog) + Paul van Olm (fysisch geograaf: algemene geologie en fossielen).

Turkije: Eerste week mei 2014. Een reis door Anatolië, het tufkegellandschap. Geologische begeleiding Nuri Kaymakci (PhD student Universiteit Utrecht, prof. Dr. Cor Langereis (hoogleraar Universiteit Utrecht)

Sardinië: 12-21 juni 2014. Het Paleozoïcum met de mijnen in het zuidwesten, de prachtige kustsectie Nebida, jong vulkanisme met obsidiaan, het basaltplateau, Tertiaire en Jura fossielen, het paleontologische onderzoek rond de Grotto Corbeddu, de granieten; al deze zaken komen we tegen op onze rondreis begeleid door Paul van Olm (fysisch geograaf: algemene geologie en fossielen) en Francien Braber (biologe en paleontologe). Zij was indertijd betrokken bij het baanbrekende paleontologische veldwerk op Sardinië van de Utrechtse paleontoloog dr. Sondaaar.

Roemenië: 12-25 juli 2014. Een rondreis door de Zuid-Karpaten. Geomorfologie van het hooggebergte, de sutuur van twee tektonische platen. We rijden over de hoogste transalpiene weg van Roemenië door het Parâng gebergte. De reis voert ook door Oltenia en het bergland van Banat en langs de beroemde grens met Servië: de gorges van de Donau. Ook bezoeken we Transsylvanië met onder andere het Hatec Country Dinosaur Geopark. Verwacht overigens niet dat er overal dino-resten te vinden zijn, daarvoor gaan we naar het museum. Net zoals het barnsteenvoorkomen dat we aan het eind van de reis bezoeken. Geologische begeleiding Dan Palcu (geoloog en PhD student Universiteit Utrecht, prof. Dr. Marius Stoica (Universiteit van Boekarest).

ZWERFSTENENDAG

Op 9 november 2013 wordt in het Kenniscentrum van het Hunbedcentrum in Borger de "Tweede Noordelijke Zwerfstenendag" georganiseerd. Het programma is nog niet precies bekend, maar er wordt een aantal interessante lezingen gehouden, er zij tafelpresentaties van verzamelaars en u kunt zelf zwerfstenen meenemen om te laten determineren. Voor de liefhebbers belooft het weer een zeer interessante dag te worden.

Aanvang 10.00 uur. Graag tijdig opgeven bij Harrie Wolters: hwolters@hunebedcentrum.nl of tel. 0599-236374 / 06-42228181. Het maximale aantel deelnemers is beperkt; dus wie zich het eerst meldt, wie het eerst maalt.

NIEUWS VAN DE AFDELINGEN

Afdeling Winterswijk

Ma 14 okt	Filmavond met het IVN afdeling "De Oude IJsselstreek". Het onderwerp is: Achterhoekse venen en vennen.
Ma 11 nov	Hans de Kruyk verhaalt over "De wondere microwereld van de geologie". Aan de hand van slijpplaatjes weet de spreker geheimen van mineralen en fossielen bloot te leggen.
Ma 9 dec	Een vertrouwd gezicht: Eric Mulder komt weer langs en zijn verhaal heeft als titel "Biodiversiteit in de Oertijd.
2014:	
Ma 13 jan	Presentaties door enkele eigen leden van de in hun ogen meest opmerkelijke zaken in hun collectie. Meegenieten dus.
Ma 10 feb	De Jaarvergadering met na de pauze de verkiezing van de vondst van het jaar.
Ma 10 mrt	Educatieve avond: A. Cees Ehlers belicht de "Uitsterving" en B. Henk Gerrits praat ons bij over het nieuwe fenomeen Schaliegas.
Ma 14 apr	Uit Twente komt Peter Formanoy praten over Fossielen uit Losser, zowel uit de Staringgroeve als van andere plaatsen met een ontsluiting in het Hauterivien.
Ma 12 mei	Wederom iets uit eigen kring: Adam Haarhuis belicht een archeologisch onderwerp.
Ma 9 jun	Pinkstermaandag, dus geen bijeenkomst.
Za 21 jun	Dagexcursie naar het Station Zwillbrock, wellicht afgesloten met een heerlijk Duits diner.

Alle avonden worden gehouden in de Zonnebrinkkerk en beginnen om 20.00 uur.

Bezoekersdagen Winterswijkse Steengroeve 2013

De laatste zaterdag waarop de Steengroeve dit jaar nog voor bezoekers is geopend, is 2 nobember van 9.00 topot 16.00 uur. Aanmeldfing voor deze dag kan alleen digitaal via de website van de Nederlandse Geologische Vereniging Afdeling Winterswijk: www.geologischevereniging.nl/afdelingen/winterswijk/. Iedere deelnemer (minimale leeftijd 8 jaar) moet persoonlijk worden aangemeld; eenmalige aanmelding van een groep bijvoorbeeld kan dus niet. Na de digitale aanmelding moet u persoonlijk een print maken van de voorwaarden en deze print ondertekenen. Op de bezoekersdag moet u deze getekende print meenemen en inleveren bij de toegangspoort van de groeve. Maximaal 250 bezoekers worden toegelaten. Na de 250ste aanmelding sluit de site automatisch en wordt u verwezen naar een volgende datum. U dient zelf voor gereedschap (hamer, beitel, verpakkingsmaterialen, e.d.) zorg te dragen. Het dragen van een goedgekeurde veiligheidshelm is in de groeve verplicht. Hebt u geen eigen helm, dan kunt u bij de ingang een helm tegen betaling van € 10,- lenen; levert u deze helm na het bezoek weer onbeschadigd en schoon in, dan ontvangt u € 8,- terug. Verder informatie kunt u lezen op de website.

Nieuws uit Limburg

De excursies worden weer goed bezocht. De excursies naar de ENCI zijn helaas alleen voor leden van de afdeling Limburg, de andere excursies zijn voor iedereen vrij toegankelijk. De ENCI is al begonnen met de herinrichting van de groeve. Daardoor is het mogelijk, dat gedeelten van de groeve niet toegankelijk zijn. Het kan zelfs voorkomen, dat een excursie helemaal niet doorgaat. Wij verzoeken iedereen dan ook van te voren op onze website na te gaan of de excursie misschien niet doorgaat.
Dan de afsluitende excursies voor dit jaar:

Za 5 okt	Grindgroeve L'Ortye te Stein voor Maasgesteenten;
Za 12 okt	Laatste excursie dit jaar naar groeve ENCI Maastricht;
Za 26 okt	Laatste excursie dit jaar naar groeve 't Rooth;
Zo 17 nov	Geologische wandeling rond het Meerssenerbroek.

Data en nadere gegevens over de lezingen en excursies van de Afdeling Limburg worden in het eerste nummer van ons tijdschrift "Sprekende Bodem" gepubliceerd of kunnen op de website van de NGV Afdeling Limburg (http://www.geologischevereniging.nl/afdelingen/limburg/ ingezien worden.

Miel Doumen, Secretaris afdeling Limburg

Afdeling Twente

Programma najaar 2013

Di 15 okt	Lezing Herman Akkerman: "Cephalopoden uit de Onder-Jura in de grindruggen van het grensgebied". Herman werkte mee aan Staringia no 13: "De fossiele cephalopoden van Nederland", over ammonieten en andere koppotigen.
Di 19 nov	Johan Vellekoop, Faculteit Geowetenschappen van de Universiteit Utrecht, Afdeling Aardwetenschappen: "Zeven graden kouder en weg was de Dino".
Di 17 dec	Dr. Hugo de Boer, Faculteit Geowetenschappen van de Universiteit Utrecht, Afdeling Milieuwetenschappen: "Mysterie rond de snelle evolutie van loofbomen ontrafeld".

Locatie alle lezingen: zaal 301 van museum Twentse Welle; Het Rozendaal 11; 7523 XG Enschede. Aanvang 19.30 uur.

EXCURSIE CADZAND EN NIEUWVLIET

Iedereen kent Cadzand als dé vindplaats van fossiele haaientanden. Maar wie kent het verhaal daaromheen?
De Paleobiologische Kring gaat op 1 november 2013 EEN DAGJE NAAR HET STRAND. Met natúúrlijk een paar uur uitwaaien en haaientanden zoeken aan het strand, maar ook een programma met wandellezingen over oerwalvissen, Eoceen en klimaat.
Tijd en plaats: We verzamelen om 13:00 uur in de buurt van strandpaviljoen Caricole (nadere info volgt)
Kosten: € 5,- voor niet-leden; voor leden is de dag gratis.
Vervoer: Heeft u geen vervoer maar wel interesse? Laat het ons weten. We kijken of u kunt carpoolen dan wel opgehaald worden van een station.

Voor meer informatie zie: www.paleobiologischekring.org/paleobiologische_kring/Activiteiten_en_excursies.html
Meldt u zich dan aan door te mailen naar pbkring@gmail.com, zodat wij ongeveer weten op hoeveel mensen we kunnen rekenen.

VAN GRATIS TOT TE KOOP

Aangeboden tegen een mooie prijs: Fossilien Heften:
Jaargangen 1985 t/m 1996 compleet
Jaargangen 1997 t/m 2001 (een enkel nummer ontbreekt)
Per jaargang € 7,50, of slechts € 99,- bij overname van alle jaargangen!

Lapis: 30 recente exemplaren Lapis (2008 – 2011) in goede staat. € 35,-; of gratis bij overname van alle bovenstaande jaargangen van Fossilien Heften.

Voor meer informatie graag een email naar: vmklippel@tiscali.nl. gelieve zelf afhalen (in Amsterdam)

BOEKBESPREKINGEN

Twee maal Grand Canyon

Titel:	**Grand Canyon Geology: Two Billion years of Earth's history**
Auteusr:	J.M. Tomons & K. E. Karlstrom (Eds)
ISBN:	978-0-8137-2489-8
Uitgever:	Special Paper 489, Geol. Soc. of America, 2012
Formaat:	156 pp.
Prijs:	$ 80,00; Members $ 64,00

Titel:	**Ancient Landscapes of the Colorado Plateau**
Auteur:	R. Blakeley & W. Ranney
ISBN:	13978-1-934656-037
Uitgever:	Grand Canyon Association, 2008
Formaat:	156 pp.
Prijs:	$ 34,95

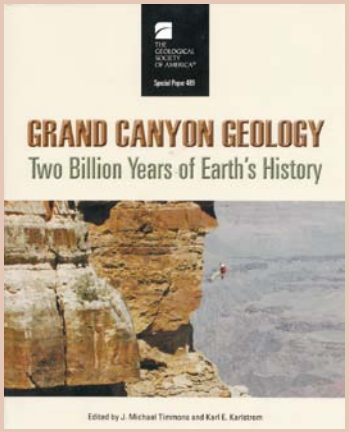

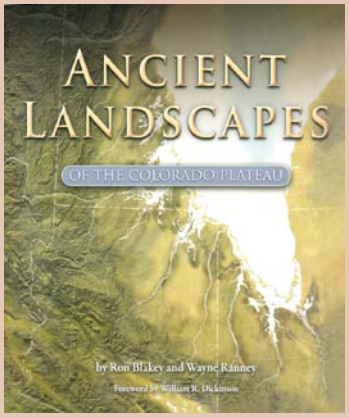

De laatste 6 miljoen jaar, niets in vergelijking met de enorm lange geschiedenis van de aarde, werd het Grand Canyon uitgeslepen in het Colorado Plateau. Zo werd 1.840 miljoen jaar van de aardgeschiedenis zichtbaar. Maar die is daar wel onderbroken door een reeks disconformiteiten die 1.200 miljoen jaar "verloren tijd" weerspiegelen. Ze zijn het gevolg van erosie van verdwenen gebergteketens en geheimzinnige opheffingen.

Het boek *Grand Canyon Geology* beschrijft de drie grote gesteenteopeenvolgingen in de wand van de Canyon. Van boven naar beneden: Mesozoïsche en Palaeozoïsche sedimentlagen, met daaronder, diep de Canyon de Paleo-Poterozoïsche stollings- en metamorfe gesteenten.

In negen uitbundig geïllustreerde hoofdstukken met diagrammen, kleurenfoto's en paleogeografische kaarten, en in twee grote uitvouwbare geologische kaarten met dwarsdoorsneden van de oostelijke Grand Canyon is de documentatie volledig. Alle hoofdstukken vatten nieuw verworven inzichten en eerdere geologische kennis samen.
Ze zijn toegankelijk geschreven voor een gevarieerd publiek; wetenschappelijk onderlegd of geïnteresseerde amateurs. De eerste groep krijgt een beter inzicht van de geologie van de Grand Canyon. De tweede groep kan in de indrukwekkende en uitgelegde vergezichten de immense dimensie van geologische tijd en aardse krachten zien en begrijpen.

In het boek *Ancient Landscapes* ligt de nadruk op de gevarieerde, veranderende landschappen door de honderden miljoenen jaren van de aardgeschiedenis. Die worden getoond in een reeks paleogeografische kaarten van het Colorado Plateau. Ze beginnen in het Vroeg-Proterozoïcum en traceren afzettingspatronen, perioden van erosie, nu verborgen in de disconformiteiten in het Midden- en Laat-Proterozoïcum, totdat het Fanerozoïcum wordt bereikt. Paleozoïsche zeeën breidden zich uit of vielen droog, structurele onrust breekt de Laat-Paleozoïsche landschappen op en woestijnen met uitgebreide duinenvelden vormen zich. In het Mesozoïcum breekt de continentale zeeweg door Noord-Amerika en vanaf het Cenozoïcum vormen zich de landschappen die we beginnen te herkennen. Alle perioden en landschappen zijn uitbundig geïllustreerd met goed gekozen kleurenfoto's diagrammen en natuurlijk met het belangrijkste element van dit boek, magnifieke

paleogeografische kaarten. Ieder die van plan is naar het Colorado Plateau te reizen om de indrukwekkende landschapen van het Midden-Westen van de Verenigde Staten met eigen ogen te zien en de Grand Canyon te beleven en te begrijpen, doet er goed aan deze boeken te lezen en ze mee te nemen op reis.

Tom J. A. Reijers.(tjareijers@hetnet.nl)

Limburgs heuvelland

Titel:	**Het Limburgse Heuvelland- Landschap en gesteenten in Zuid Limburg**
Auteur:	Piet Blankers & Leo Nelissen
ISBN:	9789461936028
Uitgever:	Limburger, Spaubeek, 2013. Bestellen via www.limburger.nl/mijnboek .
Formaat:	A4, 88 pp.
Prijs:	€ 19,75 + € 3,50 verzendkosten

Zuid-Limburg mag zich sinds jaar en dag verheugen in de belangstelling van geologen, en dat is volkomen terecht omdat het een uniek stukje Nederland is. Deze belangstelling heeft in de loop der jaren geleid tot een groot aantal interessante en mooi verzorgde publicaties die steeds weer gretig aftrek vinden.

Ook het boek dat nu voor me ligt volgt die traditie: mooi uitgegeven met prachtige afbeeldingen en een prima leesbare tekst. De opzet van dit boek is vrij uniek: aan de hand van een grote grindgroeve, Groeve Spaubeek, wordt de vorming van het Zuid-Limburgse heuvelland besproken. De nadruk ligt nu eens niet op de Limburgse krijt afzettingen maar op de jongere, Tertiaire en Kwartaire afzettingen die voor een groot deel door de Maas gevormd zijn. Dat wordt ook duidelijk uit de indeling; na een korte inleiding wordt er relatief weinig plaats ingeruimd voor pre-Tertiaire afzettingen (Carboon en Krijt), maar des te meer voor de Tertiaire en Kwartaire fluviatiele afzettingen van de Maas.

De Maas, met een stroomgebied dat Noord-Frankrijk, België, Luxemburg, Duitsland en Nederland bestrijkt, heeft een enorme variatie aan gesteenten aangevoerd en in de vorm van zand en grind afgezet in Zuid-Limburg. Het maasgrind bevat magmatisch, metamorf en sedimentair gesteente. De auteurs beschrijven kort maar duidelijk deze drie hoofdgroepen; ze leggen uit wat de verschillen zijn en hoe ze van elkaar onderscheiden kunnen worden en waar ze in het stroomgebied van de Maas aangetroffen worden. Binnen deze hoofdgroepen wordt vervolgens een groot aantal gesteentetypen beschreven en afgebeeld.

De opzet van het boek is geslaagd. De lezer krijgt een goed idee over het ontstaan van het heuvelachtige karakter van Zuid-Limburg en een uitstekend overzicht van de enorme variatie aan gesteentetypen in het maasgrind. Na al dit positiefs is het jammer te constateren dat er hier en daar wat slordigheden in de tekst geslopen zijn. Om er twee te noemen: zo staat er bv. op pag. 8 dat het Neogeen 2,5-66 miljoen jaar oud is en op pagina 24 staat over de laagpakketten van Heksenberg en Kakert "dat hiernaar twee wijken in Heerlen zijn vernoemd" in plaats van andersom. Desalniettemin: een leuk boek en een echte aanrader.

Willem Schuurman, Voorzitter NGV

HENSKENS FOSSILS®
DIGGING - PREPARATIONS - WHOLESALE - EXHIBITIONS

International Dinosaur Digging Team®

Eikenboomgaard 11-13, 5341 CT, Oss (The Netherlands)
PH: +31 (0) 412 63 46 69
E-mail: theo@henskensfossils.nl

Open: Monday - Friday 8:00 am - 5:00 pm (CET)
Opening hours showroom: Saturday 10:00 am - 3:00 pm (CET)

WWW.HENSKENSFOSSILS.NL